

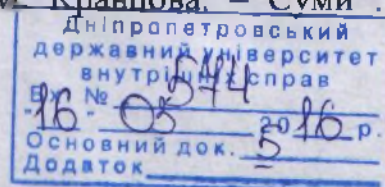
ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук Овчарука Сергія
Станіславовича на дисертацію Познякова Спартак Петровича
«Адміністративно-правове регулювання
господарських відносин в Україні: теоретико-методологічний підхід»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за
спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право

Запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади і місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг є одним із основних офіційно визначених завдань адміністративної реформи в Україні. У цьому аспекті дисертація Познякова С.П. є своєчасною і актуальною. Окремо необхідно виділити новизну не лише теми дослідження але й отриманих наукових результатів і авторського «нестандартного» підходу щодо вирішення достатньо складних наукових адміністративно-правових проблем обумовлених об'єктивними факторами часу та тенденціями соціально-економічного розвитку в Україні.

Необхідно погодитись із автором, що існує нагальна необхідність вирішення як загальних так і специфічних наукових проблем у сфері адміністративного права пов'язаних із розробкою теоретико-методологічних аспектів адміністративної правотворчості, правозастосування та визначення оптимальних підходів до систематизації нових та існуючих форм і засобів адміністративно-правового регулювання господарських відносин в Україні; удосконалення публічно-правових засад діяльності суб'єктів публічної адміністрації, функціональних й компетенційних можливостей практичної реалізації принципів верховенства права та інших принципів сучасного адміністративного права в Україні.

На даний час в Україні активно здійснюються наукові розробки у сфері адміністративно-господарського законодавства, практики діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері місцевої, регіональної та національної економіки тощо. В Україні поряд із численними науковими статтями й тезами доповідей на наукових заходах, видано ряд монографій й навчальних підручників, посібників, що у сукупності формують окремі елементи теоретико-методологічної основи адміністративно-господарського права. Так, до одних із основних робіт, що видані в Україні за останній час можливо віднести такі : Саніахметова Н. О. Правовий захист підприємництва в Україні : навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 336 с.; Рябченко О. П. Держава і економіка: адміністративно-правові аспекти взаємовідносин: монографія / За загальною ред. О.М. Бандурки. – Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 1999. – 304 с.; Рябченко О. П. Зміст державного регулювання господарської діяльності / О. П. Рябченко // Право України. – 2006. – № 1. – С. 81–84.; Кравцова Т. М. Державне регулювання господарської діяльності : адміністративно-правові аспекти: монографія/ Т. М. Кравцова. – Суми : ВВП

«Мрія» ТОВ, 2006. – 184 с.; Курило В. І. Адміністративні правочини у сільському господарстві України: сучасна парадигма: монографія / За аг. ред. В. К. Шкарупи. – К. : Магістр – XXI сторіччя, 2007. – 312 с.; Баклан О. В. Адміністративно-правове регулювання у сфері підприємництва : теоретико-правовий аспект: монографія. – Магістр – XXI сторіччя, 2011. – 336 с; Адміністративно-правове регулювання у сфері господарювання (адміністративно-господарське право): [колективна монографія] // за заг. ред. В.В. Галуцька. – Херсон : ХМТ, 2011. – 185 с.; Галуцько В. В. Предмет адміністративно-господарського права / В. В. Галуцько // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 141–145 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.irbis-pbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_pbuv/cgiirbis_64.exe); Є. Петров Є. В. Адміністративно-господарське право як підгалузь адміністративного права України: дис. докт. юр. наук: 12.00.07 / Петров Євген Вікторович. – Х., 2012. – 417 с. та ін.

Разом з цим, на відміну від наявних різноманітних підходів провідних вчених, у дисертації автором здійснена спроба більш глибоко і ширше із теоретико-методологічного погляду обґрунтувати новий наукознавчий підхід до досліджень та практичного удосконалення адміністративно-правового регулювання суспільних господарських відносин, обслуговуючої (публічно-сервісної) діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сучасних умовах інноваційного розвитку економіки, з'ясувати сучасну трансформаційну роль методу адміністративного права у господарських відносинах в умовах нової доктринально-ідеологічної парадигми вітчизняного адміністративного права в Україні.

Обґрунтованою і логічною є структура рукопису. Під час дослідження застосовано ряд наукових методів, обраних автором з урахуванням специфіки поставлених мети і завдань, об'єкта і предмета дослідження. У дисертації вдало поєднуються дослідження як теоретичних так і практичних проблем. Також слід підкреслити полемічність викладу матеріалу, зваженість і обґрунтованість власної позиції автора.

Так, у першому розділі дисертації аналізується методологія сучасного дослідження адміністративно-правового регулювання господарських відносин де автор підтримує і спирається на позицію вчених щодо загальноправових підстав утворення сприятливих умов і гарантій реалізації прав і свобод громадян, проблем правових орієнтирів публічно-владної й управлінської діяльності сервісного типу у сфері розвитку господарських відносин, дослідження і удосконалення галузевого методу адміністративного права і його дії на інтегративній основі. Також автором достатньо обґрунтовуються взаємозв'язки соціально-економічних закономірностей розвитку та тенденцій розвитку науки адміністративного права та з авторського погляду з'ясовується роль методу у пізнанні права й перетворювальній діяльності людини, спрямованої на розвиток особистості у господарських відносинах. З нових позицій встановлено інтегративні властивості методу наукового пізнання у адміністративному праві. При цьому автором вдало поєднуються загально філософські і історичні висновки із сучасними проблемами у сфері загального права і галузевого адміністративного права, законодавства.

У другому розділі досліджуючи адміністративне право як соціальне явище і фундаментальну галузь публічного права надало можливість автору ґрунтовно здійснити аналіз соціально-нормативних і публічно-правових передумов й визначити ознаки та поняття «правової публічності у механізмі адміністративно-правового регулювання господарських відносин» у поєднанні із такими спеціальними питаннями як «механізм регулювання економіки» «самоорганізація економічної системи» тощо. На ґрунті цього аналізу автором робиться слушний висновок про ключову роль основних груп факторів у вирішенні проблеми практичного співвідношення між приватним і публічним, основними механізмами соціальної регуляції взаємодії інститутів громадського суспільства, ринку і держави. Автором наголошується, що принцип правової публічності є системним для вирішення низки найважливіших теоретико-методологічних проблем сучасного адміністративного права в Україні насамперед нормотворчої діяльності утворення чітких і зрозумілих для громадян публічно-правових норм, що утворюють умови для їх участі у здійсненні публічно виконавчої влади і державно-управлінських функцій, формування публічної (державної, регіональної й місцевої) економічної політики, здійснення процедур надання публічних (адміністративних) послуг суб'єктам господарювання, здійснення громадського контролю їх якості і т.п.(стор. 143–146)

На ґрунті здійсненої у дисертації диференціації соціально-економічних прав, свобод та публічних обов'язків людини і громадянина на загальні та спеціальні автором зроблено слушний висновок, що класифікація соціально-економічних прав, свобод та публічних обов'язків не лише виявляє сукупність конституційно-правових норм як підґрунтя правового статусу людини, але й утворює чітку цілеспрямовану систему юридичних взаємозв'язків у змісті і функціональній спрямованості діяльності суб'єктів виконавчої влади й державного управління, у розвитку публічно-сервісних відносин і їх адміністративно-правового забезпечення (стор 145).

Також у розділі з'ясовано роль принципу публічно-правової захищеності господарських відносин у розвитку інституту адміністративної відповідальності, що полягає у збалансованості адміністративно-правових засобів адміністративного примусу і мети їх застосування, з одного боку, потреб і інтересів людини щодо соціально-економічного розвитку, реалізації господарської свободи, з іншого – держави щодо спроможності сприяти такому розвитку через утворення необхідних публічно-сервісних умов правомірної поведінки суб'єктів господарювання, впровадження необхідних нормативно-правових гарантій захищеності суспільних господарських відносин з метою забезпечення суспільного господарського порядку та безпеки (стор. 135–141).

Не менш важливий для розкриття поставленої автором проблеми є *третій розділ* присвячений основним напрямам адміністративно-правового регулювання правовідносин державної та комунальної власності в Україні. Автором слушно ставиться проблема концесії, що з юридичного погляду пов'язана із діяльністю щодо постійного удосконалення правового регулювання відносин права власності у сфері господарювання як її матеріальної основи та як одне із основних завдань системної модернізації адміністративно-господарського законодавства (стор. 148).

В контексті вирішення актуальних проблем Концепції адміністративної реформи обґрунтовується висновок, що одним із шляхів підвищення соціально-економічної ефективності функціонування державного сектору економіки в Україні є застосування інституційно-правового способу формування основних елементів механізму адміністративно-правового регулювання відносин використання об'єктів права державної власності (стор. 168–169). Також надаються слушні пропозиції удосконалення основних елементів механізму адміністративно-правового регулювання у сфері державного сектору економіки (стор. 168–170). Заслуговує на увагу пропозиції автора щодо напрямів практичного впровадження принципу верховенства права в сфері комунального сектору економіки.

Також актуальним і головне своєчасним є пропозиції автора у *четвертому розділі* щодо нової ролі державно-управлінських відносин і, зокрема, більш глибокого обґрунтування, включаючи історичний аспект, такого типу відносин як «реординація», «координація», «спрямування», теорії публічної адміністрації, яку автор спробував ґрунтовно адаптувати до сфери господарських відносин в Україні з точки зору як минулих історичних періодів так і сучасних адміністративно-правових проблем. При цьому автором використовується значний обсяг фахових наукових джерел. До новизни можливо віднести пропозиції автора щодо концепції «публічної господарської адміністрації» та «поняття «адміністративно-правова регламентація».

Наукові результати отримані автором у дисертаційному дослідженні систематизовані у п'ятому розділі у вигляді розкриття основних елементів «методу адміністративно-правового сприяння соціально-економічному розвитку» як в теоретичному так і практичному аспекті їх адаптації. Окремо необхідно звернути увагу, що автор надаючи пропозиції щодо теоретичної структури методу пов'язує їх адаптацію до перспективних господарських відносин так званої «економіки знань», що на даний час розробляється у рамках фундаментальних досліджень економічної науки.

Підсумовуючи необхідно зазначити, у роботі автор піднімає ряд важливих для адміністративно-правової науки проблем, що безумовно, як і все нове, мають дискусійний характер. Ґрунтовність теоретичного дослідження Познякова С.П. і специфічність авторського бачення вирішення цих проблем формує у читача уявлення щодо теоретичної і практичної перспективності використання отриманих результатів. Дисертація містить достатньо повне й всебічне дослідження актуальної й своєчасно поставленої проблеми, наукові положення та науково обґрунтовані результати, що розв'язують важливі наукові завдання, мають суттєве як теоретичне, так і практичне значення для розвитку науки й удосконалення практики адміністративно-правових відносин. У процесі вивчення проблеми здобувачем було використано достатній перелік наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів для виконання завдань наукового дослідження. Автореферат дисертації повністю відображає основні положення та результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених ВАК вимог.

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, її наукову новизну, теоретичну і практичну значимість, необхідно зазначити, що деякі положення роботи Познякова С.П. викликають певні зауваження, а саме:

1. У підрозділі 1.1 на стор. 26-28 роботи автором досліджується питання «методу адміністративно-правового регулювання» як загального поняття у співвідношенні його характерних ознак із суміжними управлінськими явищами і науковими категоріями. Разом з цим, більше уваги доцільно було б приділити, по перше, класифікації характерних ознак такого методу, по-друге, розглянути такий метод у сукупності або системі методів адміністративно-правового регулювання взагалі і щодо сфери дослідження зокрема.

2. У підрозділі 2.3 автором з'ясовується роль принципу публічно-правової захищеності господарських відносин у розвитку інституту адміністративної відповідальності. Проте не достатньо приділено уваги проблемам пов'язаних із правозастосуванням адміністративно-господарських санкцій, визначенню їх юридичної природи й галузевої належності.

3. У розділі 3 дисертації автором використовується терміносполучення «публічна власність», «право публічної власності». Проте, на наш погляд, доцільно було б у дисертації визначити поняття цих явищ та з'ясувати роль адміністративно-правового регулювання.

4. Досліджуючи роль державно-управлінських відносин у адміністративно-правовому регулюванні господарювання в Україні доцільно було б більш ширше розкрити значення таких основних методів державного управління як «переконання» і «примус».

5. Аналізуючи у Розділі 5 дисертації поняття «адміністративно-правове сприяння соціально-економічному розвитку людини» доцільно було б здійснити порівняння ознак термінів «сприяння» та «регулювання».

Наведені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку наукової новизни, високого наукового рівня і практичної значущості результатів дисертації.

У зв'язку з чим, вважаємо, що дисертаційна робота Познякова С.П. на тему «Адміністративно-правове регулювання господарських відносин в Україні: теоретико-методологічний підхід» відповідає вимогам п. 10 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, містить наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі науки, що розв'язують важливу наукову проблему та основним вимогам до дисертацій, а її автор Позняков Спартак Петрович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент

завідувач наукового відділу законодавчого забезпечення

Науково-дослідного інституту публічного права

доктор юридичних наук

С. С. Овчарук

Тигун С.С.
Землянуха

В. Тауш